

Kommunisternes program for en bedre tilværelse

Programerklæring fra Danmarks kommunistiske Parti

24. kongres

1973

(elektronisk reprint efter:

PROGRAMSAMLING. Udtalelser, erklæringer og programmer vedtaget på Danmarks kommunistiske Partis kongresser, landskonferencer og landsmøder. 1952-1974.

Forlaget Tiden 1975)

En økonomisk politik rettet mod storkapitalen	2
En stærk, demokratisk og selvstændig fagbevægelse	3
En virkelig social sikring	4
Uddannelsen — et behov for ungdommen og samfundet	5
En demokratisk og social boligpolitik	6
For nærdemokrati i kommuner og amter	7

Utilfredsheden med forholdene breder sig mere og mere. Overalt lyder det: Dette her kan ikke blive ved! Der må en ændring til!

At gennemføre en sådan ændring er målet for kommunisternes politik. I et land med rigdomme og en teknisk udvikling som i Danmark er det meningsløst, at de manges daglige tilværelse skal være præget af afsavn, bekymring og forjagethed.

Det skyldes ikke, at der arbejdes for lidt eller for dårligt. Det er det arbejdende folk, der har bygget landet op og skabt dets rigdomme. Men magten over dem ligger hos den store kapital. Det er dette samfundssystem, der bærer skylden for et utroligt spild af værdier og menneskelige muligheder.

I et nutidigt samfund findes der metoder til at ændre dette, hvis man vil benytte dem rigtigt. Når staten og det offentlige gennem skatterne råder over halvdelen af nationalindkomsten, kunne det så ikke bruges til at ophæve sociale uligheder og føre en økonomisk politik til gavn for folket?

Når det offentlige beskæftiger en stigende del af befolkningen, kunne det så ikke bruges til at bryde vejen for medbestemmelse og demokrati i arbejdsliv og samfund?

Når det offentlige griber ind på alle områder mod almindelige mennesker, kunne det så ikke gøres mod kapitalistisk spekulation og profitopskruning?

Hvordan når vi til en ændring? Hvordan udnytter vi de bestående muligheder til at gennemføre en sådan ændring?

Ved at føre politik på en ny måde.

Det går ikke fortsat med at opreklamere reformer som kildeskat, moms og boligforlig som de store fornyelser — for så bagefter at konstatere, at de bare har gjort ondt værre.

Det går ikke med at råbe op om "økonomisk demokrati", når det, man vil gennemføre, er at tage nye summer fra lønarbejderne, som gennem fonds stilles til rådighed for den private kapital, der fortsat kan bestemme ledelsen og fordelingen af arbejdet.

Der opnås kun holdbare fremskridt ved at begrænse, nedbryde og sluttelig omstyrte storkapitalens magt.

Det arbejdende folk må gennem sin aktivitet og organiserede optræden selv gøre sig til en magt i samfundet, der kan tvinge storkapitalens magt tilbage.

Der må tilkæmpes reel medbestemmelse og kontrol i produktionen og i samfundet

Der må forlanges nationaliseringer, samfundsovertagelse af afgørende områder i det økonomiske liv, af jorden, pengeinstitutterne og nøgleindustrien.

Kommunisterne fremlægger her deres forslag til, hvad en ny politik bør indeholde. Det er et samlet sæt af foranstaltninger, som samfundet er rigt nok til at gennemføre, hvis folket og ikke storkapitalens interesser kan bestemme.

En økonomisk politik rettet mod storkapitalen

Først må der gøres op med de myter, hvormed man søger at skræmme folk til at underkaste sig storkapitalens politik. Man fortæller, at den arbejdende befolknings forbrug er for stort — større end der "er dækning for i produktionen". Sandheden er, at der for hver krone, en arbejder får, er ydet en produktiv indsats af langt større værdi. Det arbejdende folk kan derfor aldrig komme til at bruge mere, end der gennem dets arbejde er skabt dækning for.

Man fortæller, at de arbejdendes påståede "overforbrug" er årsag til underskuddet på betalingsbalancen. Sandheden er, at alene spekulanternes indkassering og belåning af arbejdsfri inflationsgevinster på jord og ejendomme overstiger betalingsunderskuddet.

Derfor må snakken om begrænsning af de arbejdendes forbrug afvises som det, den er: et løgnagtigt påskud for at sikre kapitalens profitter mod indgreb.

En økonomisk politik må tage sigte på at øge produktionen og ændre fordelingen. Derfor må det sikres, at investeringerne er fornuftigt produktions-fremmende, og at der er arbejde til alle.

Allerede på grundlag af den nuværende produktion kan en anden fordeling af de skabte værdier sikre folket betydelige forbedringer. Når storkapitalen forhindres i ustandseligt at berige sig på arbejdernes bekostning, kan der komme mere i lønningsposerne og fordeles mere gennem sociale ydelser.

— Inflationen bremses afgørende ved, at al jord, det omsættes, overtages af samfundet på grundlag af den værdi, den har kunnet forrente under den hidtidige anvendelse. Denne foranstaltning træffes med henblik på fuld nationalisering af jorden. Jorden skal stilles til rådighed for dem, der skal bruge den, enten det er til landbrug, boligbyggeri, erhvervsvirksomhed eller rekreative formål. Der indføres effektivt forbud mod belåning af inflationsgevinster på jord og ejendom.

— Der sikres kontrol med og indflydelse på långivning og investering gennem samfundsovertagelse af banker, kreditinstitutioner og forsikringsselskaber.

— Udvinning af olie og andre råstoffer nationaliseres.

— Der gennemføres nationaliseringer af foretagender, som indtager nøglestillinger i samfundsøkonomien, så der skabes grundlag for en demokratisk planlægning i den økonomiske politik. Det samme gælder medicinalindustrien og andre virksomheder af betydning for befolkningens trivsel. Demokratiske nationaliseringer forudsætter, at arbejderne og deres organisationer sikres indsigt med og indflydelse på virksomhedens drift.

Det arbejdende folks organisationer skal have reel indflydelse på statens økonomiske foranstaltninger med henblik på:

— at den jævne befolknings købekraft øges gennem lønstigninger og sociale forbedringer, så der kan skabes en efterspørgsel, der kan sikre beskæftigelsen;

— at importen bringes under kontrol, så spekulationsgevinster og uproduktive investeringer ikke får lov at belaste valutaforbruget;

— at handelspolitikken aktiviseres med henblik på udnyttelse af muligheder for handel til alle sider og med alle, som vil handle med os på lige fod og i gensidig interesse. Det gælder ikke mindst handelen med de krisefri socialistiske lande og med den tredje verden.

— Der må gennemføres en demokratisk skattereform, der fjerner de ekstraordinære afskrivninger og andre skattefiduser som f. eks. præmierede opsparingsordninger, hvor præmien reelt betales af dem, der ikke selv har råd til at spare op. Alle fradragsordninger fjernes fra selvangivelsen, da de kun giver almindelige lønmodtagere tilsyneladende fordele og begunstiger velhaverne. Det gælder også renteudgifter, idet disse fradrag først og fremmest udnyttes af velhaverne til at unddrage sig skattebetaling. Til gengæld skal den del af en familieindtægt, der er nødvendig

til sikring af et rimeligt eksistensminimum, holdes fri for skat.

Bekæmpelsen af skattesnyderi skal skærpes, selskabsskatten skal forhøjes, og skatten på arbejdsfri indtægter fra spekulation og kuponklipper skal være højere end skatten af lønindtægter og lovfæstede pensioner.

Gennem sådanne foranstaltninger vil skattetrykket kunne flyttes over på dem, der er i stand til at bære det.

Danmark skal ikke længere være et skattely for millionærer. De særlige skatteordninger for parcelhusejere, der reelt er tilskud til byggespekulanter og lånekapitalen, skal ophæves. For de nuværende parcelhusejere skal det ske gennem en aftrapning over en årrække. Samtidig vil den indtægtspost, der hedder "værdi af bolig i egen ejendom" forsvinde, så boligforholdene ikke kommer til at øve indflydelse på skattens størrelse. Det gør de jo heller ikke for lejernes vedkommende.

— Der sikres en planmæssig dirigering af investeringerne, som fremmer en harmonisk udvikling af alle landsdele og en effektiv udnyttelse af alle naturlige og menneskelige muligheder. Derfor må der opbygges nye demokratiske planlægningsorganer med deltagelse af befolkningen og dens demokratiske organisationer — ligesom det offentlige må gribe aktivt ind i investeringer — i den brede befolknings interesse. Gennem skattelempler betaler samfundet en del af private virksomheders investeringer. De pågældende virksomheder må overdrage en tilsvarende del af ejendomsretten til samfundet. Hvis der ikke er vilje til at gennemføre dette, er al snak om økonomisk demokrati rent og skært bedrageri. Lad derfor det økonomiske demokrati begynde her, og lad arbejdernes organisationer forvalte den ejendomsret, samfundet herigennem får til produktionsmidlerne.

En stærk, demokratisk og selvstændig fagbevægelse

Fagbevægelsens rolle i classesamfundet er at forsvare lønarbejdernes interesser over for kapitalen. For at opfylde denne rolle må fagbevægelsens stilling i hele samfundsmønstrer forstærkes, så den virkelig bliver i stand til at sikre en antimonopolistisk politik.

Dertil er det nødvendigt, at der bygges på et aktivt medlemsdemokrati, og at fagbevægelsen over for andre samfundsgrupper er sikret en selvstændig demokratisk indflydelse med rettigheder til at gribe ind i samfundets funktioner. Fagbevægelsens struktur skal tilpasses dens rolle som kamporganisation. Uden en sådan stærk, demokratisk og uafhængig position for det arbejdende folks organisation bliver al tale om "økonomisk demokrati- til ligegyldigt mundsvejr.

En styrkelse af fagbevægelsen sker ikke gennem oprettelse af arbejderfunds, der blot betyder investeringsmuligheder for kapitalisterne og fortsat øget udbytning af den arbejdende befolkning. De sikrer ikke arbejderklassens demokratiske rettigheder.

Kampen for en antimonopolistisk politik må gå hånd i hånd med styrkelsen af fagbevægelsen og udvidelse af dens rettigheder og muligheder efter følgende linjer:

— Arbejdsretten må fjernes, og de udemokratiske bestemmelser i forligs-mandsloven skal slettes, så der sikres virkelig fri forhandlingsret efter princippet: Forhandling — mægling og — når det ikke slår til — ret til fri aktion.

— Afstemning om overenskomster skal ske ved urafstemning uden sammenkædning og afgøres ved almindelig stemmeflerhed blandt de afgivne stemmer.

— Tillidsmandssystemet frigøres fra arbejdsgivernes indblanding. Kun de ansatte på en virksomhed skal kunne afgøre, hvem der skal være tillidsmand, hans arbejdsopgaver og den tid, der er nødvendig til hans funktioner. Tillids-mandsbeskyttelsen må udstrækkes til, at tillidsmanden under ingen omstændigheder kan fyres, men kun afsættes af de kolleger, han repræsenterer.

— De ansatte og deres organisationer skal sikres fuld indsigt i virksomhedernes regnskaber og indflydelse på prisfastsættelser, investeringer og ordretagning.

— Fredspligten, der udelukkende tjener arbejdsgivernes interesser, skal slettes af overenskomsterne, og arbejdsgivernes eneret til at lede og fordele arbejdet skal bortfalde.

— De faglige organisationer må have mulighed for at støtte arbejderne i deres udøvelse af medbestemmelsesretten og må under alle omstændigheder have fuld adgang til arbejdspladserne for at varetage medlemmernes interesser.

- Dyrtidsreguleringen må give øjeblikkelig dækning for alle udgiftsstigninger. Derved vil den samtidig virke som en effektiv prisbremse.
- Fagbevægelsen må afvise, at nye udbytningsmetoder, som søges gennemført under betegnelser som "motivation", "udvidet samarbejde" eller endog "demokrati på arbejdspladsen" bruges til at skrue arbejdstempoet — og dermed udbytningsgraden og antallet af arbejdsulykker — yderligere i vejret.
- Forsøg fra arbejdsgiverne på at gøre overenskomstforhandlingerne til et fordelingspørgsmål mellem de forskellige lønmodtagergrupper må afvises. Der må brydes med den nuværende samarbejdslinje, så lønforbedringer for lavtlønnede ikke bruges om argument for lønstop for grupper, der har tilkæmpet sig højere løn. Særligt gælder det gennemførelsen af kvindernes ligeløn og lærlingenes krav om en løn til at leve af. Lige løn for lige arbejde må gennemføres. Samme mindsteløn må sikres. Ligeløn og lavtløn er nøje forbundet.
- Arbejdsanvisningen og kontrollen må tilbage til fagbevægelsen. Ingen tvangsforflytning af arbejderne må kunne finde sted. Ingen anvisning af arbejdere til arbejdsgivere, som ikke har underskrevet overenskomst.
- Arbejderbeskyttelsen må tilpasses nutidens forhold og gøres effektiv, så alle under arbejde får den maksimale beskyttelse for liv og velfærd. Arbejderbeskyttelsen må forvaltes af arbejdspladsernes valgte repræsentanter, der skal have samme beskyttelse som tillidsmænd. Der ydes fuld løn under arbejdsstandsninger, som skyldes misligholdelse af sikkerheds- og velfærdsbestemmelser.
- Der må indføres virkeligt demokrati i fagbevægelsen, så medlemmerne får direkte indflydelse. Der må gøres op med bureaukratisme,, der svækker organisationens kampkraft og nedsætter fagbevægelsens omdømme.
- For at sikre tilgang af unge kræfter og for at vinde ungdommens tillid må fagbevægelsen samarbejde med LLO i udforningen af lærlingenes og ungarbejdernes krav. Fagbevægelsen må aktivt engagere sig i organiseringen af lærlinge som fuldt berettigede medlemmer af forbundene, men samtidig sikre, at der eksisterer organisationer i de enkelte forbund til selvstændig varetagelse af lærlingenes interesser.
- Strukturen i fagbevægelsen må ændres med henblik på oprettelsen af industriforbund under medlemmernes direkte medvirken og godkendelse.
- Forbindelserne til den internationale fagbevægelse må udbygges for at styrke arbejderklassens kamp mod de multinationale monopoler.

En virkelig social sikring

Den øgede udbygning af mennesket har ført til en nedslidning af arbejdskraften, som det koster samfundet millionbeløb at forsøge at genoprette. I stedet for at investere i virkelig forebyggende social og medicinsk sikring søger man at lappe på samfundets skader ved utilstrækkelig økonomisk hjælp uden at tænke på sammenhængen mellem boligforhold, uddannelse, arbejdsplads og forsorg, og denne politik går stærkest ud over de svageste og de mest handicappede.

I stedet for at bygge vor sociale sikring på først at hjælpe, når skaden er sket, bør der sættes meget stærkere ind på at forebygge end at helbrede — nu gælder det hele folkesundheden. Der bør skabes en effektiv lovgivning, der hindrer erhvervssygdomme, selv om det går ud over profitten.

Vi må derfor kræve:

- Fuld erstatning for tab af indtægt ved arbejdsløshed.
- Fuld erstatning for tab af indtægt ved ulykkestilfælde, under sygdom, og rekreation. Opsigelse under sygdom og rekreation må ikke finde sted.
- Fuld erstatning for tab af indtægt ved svangerskab, fødsel og barselshvile, samt en effektiv lovgivning, der hindrer opsigelse af denne grund. Fri abort kan kun betragtes som en af flere nødvendige foranstaltninger for retten til frivilligt moderskab. Provokeret abort må forebygges med gratis prævention, gratis svangerskabsforebyggende lægeundersøgelse og udbredelse af samfundsmæssige foranstaltninger, der fjerner det sociale motiv til ønsket om abort.

— Aldersgrænsen for folkepensionen fastsættes, så der er mulighed for, at kvinden fra det 50. år og manden fra det 60. år kan opnå folkepension. Pensionen skal op på 2/3 af gennemsnitsfortjenesten i landet.

— En invalidepensionsordning, der giver mulighed for at supplere delvise pensionsordninger op, samt gode og hensigtsmæssige boliger til invaliderede.

— Ankeinstans. Hvor der er utilfredshed med afgørelserne om bevillinger fra det offentlige, må der i hvert amt være en ankeinstans. I denne ankeinstans skal sidde folkevalgte repræsentanter, der er med til at træffe afgørelser i tvivlstilfælde.

— Plejeforanstaltningerne for ældre og invaliderede må udbygges og varieres. Der må bygges det tilstrækkelige antal plejehjem og beskyttede boliger.

— Til forebyggelse af erhvervssygdomme oprettes der på arbejdspladser af en vis størrelse læge- og sundhedscentre. Førstehjælp og behandling af mindre skader skal kunne varetages her. Læger, sundhedsplejersker og fysioterapeuter skal betales af virksomheden, men arbejde uafhængigt af dens ledelse. Øvrige arbejdspladser må sikres nødvendige læge- og sundhedscentre.

— Husmoderafløsere og hjemmehjælpere bør uddannes i tilstrækkeligt antal. Denne hjælp skal være gratis.

— Fritidsinstitutioner for børn og unge skal prioriteres højere i boliglovgivningen. Fritidsloven må gøres så omfattende, at den giver lige muligheder for alle former for frivilligt ungdomsarbejde. Klubvirksomheden må udvides, så den også omfatter de 18—21 årige. I boligkvarterer må der være fritidsklubber, der holdes åbne uden for skoletiden, og hvor børn og unge, der ikke er tilknyttet et fritidshjem, kan dyrke deres interesser.

— Daginstitutioner for børn under den skolepligtige alder skal oprettes i tilstrækkeligt antal i alle boligkvarterer. De skal være lige så selvfølgelig som pladser i skolen, og pladsantallet skal planlægges ud fra antallet af børn i området og ikke kun ud fra sociale behov. Ophold på daginstitutionerne skal være gratis.

— Døgninstitutioner for børn til brug for forældre med skifteholdsarbejde skal oprettes i tilstrækkeligt omfang.

— Børnepensioner til korttidsanbringelse af børn i tilfælde af f. eks. sygdom skal ligeledes oprettes i tilstrækkeligt omfang. Disse institutioner skal placeres i de forskellige områder, så kontakten til det daglige miljø, skole, fritidshjem og børnehaver bibeholdes.

Kommunerne skal have oplysningspligt om alle de rettigheder, vore love indeholder, og den enkelte skal kunne drages til ansvar, hvis dette forsømmes.

Uddannelsen — et behov for ungdommen og samfundet

Der skal sikres lige adgang til uddannelsen med det mål, at alle får kundskaber og færdigheder, som er nødvendige i et samfund på nutidens tekniskvidenskabelige udviklingsstrin. Evnen til at erkende og løse de problemer, der vil opstå i takt med samfundsudviklingen, må udvikles. Der må skabes forudsætninger for, at de kommende generationer kan frigøre sig fra de fordomme og vrangforestillinger, som hindrer det arbejdende folk i at forstå dets virkelige stilling og muligheder.

— De eksisterende uddannelsesskranke skal nedbrydes, og uddannelsen for den enkelte skal øges. Det nødvendiggør indførelsen af en obligatorisk 12 årig enhedsskole som et led i et undervisningssystem fra førskolealderen til faglige eller andre former for videregående uddannelse.

Skolens undervisning og opdragelse skal give eleverne indsigt i naturens og samfundets udviklingslove og udvikle deres evner, personlige dømmekraft og sociale ansvarsfølelse samt gøre dem bevidst, at deres energi og evner ikke blot skal anvendes til deres egen fordel. Skolens undervisning og opdragelse skal bygge på et ægte humanistisk og demokratisk grundlag, der fremmer forståelsen for fred og venskab mellem folkene og aktivt tager afstand fra diskrimination af arbejderklassen, af racer eller andre udbyttede og undertrykte grupper. Skolens undervisningsplan skal sikre, at eleverne erhverver de ønskede kundskaber og færdigheder på hvert enkelt klassetrin, og fremme deres forståelse af sammenhængen mellem de enkelte fag.

For at give eleverne den nødvendige indsigt i nutidens teknisk-videnskabelige produktionsformer skal skolen, snævert forbundet med dens øvrige undervisning og opdragelse, give dem en polyteknisk undervisning og opdragelse. Som et led heri gennemføres fra det 10. til det 12. skoleår regelmæssige virksomhedsophold, obligatorisk for alle elever.

For at kontrollere, at eleverne undervises i overensstemmelse med formålsbestemmelsen og bliver opdraget i dens ånd, må forældre og folkelige organisationer have reelle muligheder for at følge skolens daglige arbejde. En egentlig uddannelse med specielt målrettet sigte påbegyndes efter den 12 årige enhedsskoles afslutning.

Elevernes organisationsret og deres organisationers deltagelse i uddannelsens tilrettelægning medvirker til at skabe forståelse af organisation og sammenholdets betydning. Eleverne opdrages herigennem til deltagelse i et aktivt demokrati.

— Den ensrettede lærlingeuddannelse under mesterlæren afløses af et nyt erhvervsfagligt uddannelsessystem, hvor der gives en bred indføring i de generelle arbejdsprocesser, således at den enkelte arbejder har flere muligheder for at vælge beskæftigelse. I grunduddannelsen lægges der vægt på at forbinde undervisningen med relevante eksempler fra praktiske arbejdsprocesser og arbejdsforhold på arbejdspladsen. Samfundet overtager al finansiering af de faglige uddannelser, både af uddannelsens administrative udgifter og af lærlingenes aflønning, således at udnyttelsen af lærlingene som særligt udbytningsobjekt fjernes. Fagbevægelsen og lærlingenes organisationer får direkte indflydelse på uddannelsens tilrettelægning og styring på den enkelte virksomhed og sikres mulighed for effektivt at kontrollere den og for at bremse eventuelle misligholdelser.

For at skabe fleksibilitet og muligheder for skift mellem de forskellige uddannelser gives lærlingeuddannelsens almene teoretiske indhold som en undervisning, der senere er adgangsgivende til universitetet og andre læreanstalter.

Der skal være lige adgang til videregående og højere uddannelse efter den 12 årige enhedsskole eller en årrækkes praktiske arbejde på det område, hvor videregående uddannelse søges.

Undervisningen skal på alle uddannelsesstrin være gratis. En behovsbestemt statslig uddannelsesstøtte skal bidrage til, at den sociale slagside fjernes.

Uddannelsen, som hviler på den 12-årige grundskole, tilrettelægges således, at studiet forbinder fagets indhold og metode med forskningsprægede opgaver.

Uddannelsens varighed bestemmes af de nødvendige og forsvarlige minimumskrav for faget og ikke af uvedkommende og profitbestemte behov.

Uddannelsescentrene skal bidrage til, at den skæve fordeling af uddannelsesmulighederne mellem landsdelene fjernes.

I tilknytning til uddannelsescentrene udbygges grundlaget for omskoling, efteruddannelse og videreuddannelse.

De uddannelsessøgende og studerende på alle trin fra adgangsstadiet og under uddannelsesforløbet skal have

direkte medindflydelse på uddannelsens tilrettelægning, indhold og forløb og på alle prøvers tilrettelægning og forløb.

Ligelig repræsentation mellem studerende og lærere i alle styrende uddannelsesorganer skal gennemføres.

De teknisk-administrative personalegrupper skal repræsenteres i organerne vedrørende institutionernes almene drift.

Institutionernes drift og udbygning påhviler de demokratisk sammensatte organer i samarbejde med fagbevægelsen og andre folkelige organisationer med direkte interesser i uddannelsessituationen.

En demokratisk og social boligpolitik

Målsætningen for en demokratisk og social boligpolitik er at sikre det enkelte menneskes ret til en god og sund bolig. Her stiller den private ejendomsret til finansieringskapital, jord, byggematerialeindustrien og udlejningsejendomme sig hindrende i vejen. Derfor er de nationaliseringer, der må til for at sikre en ny økonomisk politik, samtidig nødvendige for en løsning af boligproblemerne.

Saneringsefterslæbet og underskuddet af boliger, sammen med det almindelige boligbehov, kræver et stærkt forøget boligbyggeri.

Disse boliger skal bygget, så de kan betales af den arbejdende befolkning. Det opnås kun ved stop for al spekulation, og følgende foranstaltninger må gennemføres:

— Fuldt stop for jordspekulation ved, at det offentlige overtager byggejorden og stiller den til rådighed for boligbyggeri på lejevilkår.

— Statsfinansiering af boligbyggeriet må sikres med lån, som udbetales til kurs pari, en afdragstid på 60 år, en rente på højst 4 procent, og en lånegrænse på 97 procent. Offentlige og almennyttige boligselskaber skal opføre alt udlejningsbyggeri.

— Nedsættelse af materialepriserne gennem nationalisering af byggematerialeindustrien.

— Privatejede lejligheder og udlejningsejendomme overtages af det offentlige til ejendomsvurderingen. Til husejerne udstedes statsobligationer, som kan indfries over en nærmere ved lov fastsat periode. Ejendommenes administration overdrages lejerne under kommunal kontrol.

— Sanering af alle usunde og utidssvarende boliger. Der må lægges særlig vægt på udhulningen af de karreer, hvor randbebyggelsen består af sunde og tidssvarende boliger, for hurtigst muligt at skabe lys og luft til de tætbefolkede områder. Genhusning af de udsanerede må sikres i tidssvarende boliger, der svarer til familiens behov og økonomi.

— En demokratisk og social lejelovgivning, som sikrer lejerne ret til medindflydelse på ejendommens administration, beboerdemokrati, godkendelse af moderniseringer, fri bytteret m. v. må gennemføres.

En demokratisk og social boligpolitik betyder, at boligen ikke opfattes som handelsvare, at en ejendomsret, der for de allerfleste er af tvivlsom værdi, afløses af en sikker brugsret, og at boligen i praksis gøres til en menneskeret for alle.

Disse gennemgribende ændringer i boligpolitikken må gennemføres hurtigst muligt, men indtil da må lejerne sikres mod enhver form for overgreb fra udlejerne. Som foreløbige skridt må øjeblikkeligt gennemføres:

— Fuldt stop for alle lejeforhøjelser i den privatejede boligmasse.

— Effektiv sikring mod opsigelser.

— Indførelse af kommunal boliganvisning i alle kommuner, også gældende for værelser.

Forbud mod privat boliganvisning.

— Fri bytteret, hvor kun boliganvisningsreglerne kan hindre bytning.

— Lejerne må have mulighed for at modsætte sig moderniseringer, hvis mindst halvdelen af en ejendoms beboere er modstander heraf.

— Fuldt stop for salg af ejerlejligheder.

For nærdemokrati i kommuner og amter

Den politik, staten fører på det finansielle og økonomiske område, på byggeri- og anlægsvirksomhed, på undervisningens og uddannelsens områder, gennemføres også af amter og kommuner. Kommunalreformen skabte øgede vanskeligheder. Den har ikke givet amter og kommuner større økonomiske og planmæssige muligheder.

Derfor stiller kommunisterne følgende krav til de amts- og kommunalpolitiske opgavers løsning:

Progressivitet i den amts- og kommunalpolitiske beskatning gennemføres, således at de, der har den største skatteevne, også yder herefter.

Der må ved lov gennemføres regler om ændringer af grundskyldpromillerne, således at de kan blive forskellige for industri og bolig. Der må sættes ind mod den stigende selvfinansiering af offentlig virksomhed som skole- og institutionsbyggeri, anlægsvirksomhed m. v. Det må gøres ved, at statens lånevirkosomhed øges, og ved at amters og kommuners muligheder for at optage lån udvides.

— Ved oprettelsen af storkommuner og amter er det folkevalgte element — de nuværende amts- og kommunalbestyrelser — blevet berøvet den mulighed for at få indsigt i og kontrol med udviklingen, som et moderne samfund kræver.

Derfor må kommunerne udnytte de muligheder, som findes, for at udvide antallet af valgte kommunalbestyrelsesmedlemmer, og lovens nugældende rammer må yderligere udvides.

— Der må hurtigst muligt oprettes et hovedstadsråd omfattende Københavns og Frederiksberg kommuner samt kommunerne i Københavns amt. Der må ved lov oprettes samarbejdsregler med de nærliggende amter til varetagelse af fællesanliggender som f. eks. egnsplanlægning.

— Kommunerne støtter en aktiv miljøpolitik. Denne er nødvendig for kommunerne på grund af lokale spekulanter fremfærd og storkapitalens krav om motorveje, flyvepladser og fabriksanlæg, der nok betegnes som "samfundsopgaver", men betales af befolkningen. En byplanlægning, indeholdende et socialt byggeri, skoler og andre institutioner, men også arbejdspladser, trafikanlæg og tilrettelæggelse af den kollektive trafik må gennemføres, så den modsvarer befolkningens interesser. Den må følges af en konsekvent indsats mod enhver form for forurening, så der landet over skabes de bedst mulige miljøer at leve i.

— I storkommunerne og i hovedstadsområdet må der skabes muligheder for oprettelsen af lokalråd.

Lokalrådene må være organer for den lokale befolknings medindflydelse. De dannes inden for fastlagte geografiske områder, som f. eks. bydels- eller kvartervis, kommunale eller sociale administrationspunkter.

Lokalrådene sammensættes af repræsentanter for by-, samfunds- og interesseorganisationer, f. eks. politiske partier og ungdomsorganisationer, lejer- og grundejerforeninger, handels- og erhvervsorganisationer, skoler, børneinstitutioner, foreninger m.fl.

Kommunerne må stille økonomiske midler til rådighed i et sådant omfang, at lokalrådene kan varetage de opgaver, de finder nødvendige.

Lokalrådene skal have oplysning om planer, ændringer eller udbygninger inden for deres arbejdsområder. Eksperthjælp skal stilles til deres rådighed, ligesom rådene må have hørings- og påtaleret.

En ny landbrugspolitik

Beskæftigelsen i landbruget skal sikres. Det arbejdende landbrug skal have livs- og arbejdsbetingelser, der er i takt med udviklingen på arbejdsmarkedet. Samtidig skal landets befolkning sikres gode og billige fødevarer.

Følgerne af den førte perspektivløse landbrugspolitik har været, at landbrugsbefolkningen på mindre end 20 år er halveret. Tabet af unge, dygtige landmænd betyder et enormt spild af erfaringer og af landbrugsbefolkningens resultater.

Det er uforsvarligt at lade grundspekulationen afgøre landbrugets fremtid. Der må sikres en ny landbrugsstruktur, der baseres på det bredest mulige samarbejde mellem landbrugene indbyrdes og mellem landbrugets og -industriens arbejdere.

Kommunerne stiller følgende krav til landbrugspolitikken:

— Jorden skal frigøres fra al spekulation gennem nationalisering. Arbejdende landmænd skal sikres retten til — på rimelige vilkår — at forpagte jord af staten.

— Der må gennemføres en omfattende jordfordeling, der sigter mod en mere jævn fordeling brugene imellem.

— Samarbejdet mellem landmændene må stimuleres og deres arbejdsbyrde lettes ved, at landbrugets foreninger organiserer en husbond afløsning, der finansieres af det offentlige.

— Staten må ansætte konsulenter, der samarbejder i grupper, så alle driftsproblemer i det enkelte brug og i samarbejdende brug dækkes.

— Landbrugets terminsydelse beskæres betydeligt gennem jordens nationalisering. For at renteågeren ikke fortsætter, må staten yde de nødvendige lån som billige, langfristede kreditter til landbrugets "modernisering".

— Maskinfællesskaber, andelsstalde og fælleslandbrug ydes særlige fordele gennem juridiske og økonomiske lettelse i deres virksomhed som et led i strukturændringerne frem mod landbrugets fællesdrift.

— Den hidtidige landbrugsstøtte, herunder hjemmemarkedsordningen, ophæves.

— Private forpagtningskontrakter, produktions-, indkøbs- og salgskontrakter underkastes særlig beskyttelse, der hindrer urimelige afhængighedsforhold, oprettelse af monopoler og urimelige omkostninger og avancer i omsætningsleddene.

Kommunisterne foreslår denne politik for at skabe de nødvendige betingelser for et nyt demokrati og en ny økonomi i landbruget, som kommer hele den arbejdede befolkning til gode i form af billigere og sundere fødevarer og i form af et totalt stop for grundspekulationen. En sådan politik vil betyde stop for den katastrofale nedlægning af landbrug, begrænsning af arbejdstiden, ret til og mulighed for uddannelse, mulighed for weekend-frihed og ferie. Den vil give unge landmænd sikkerhed for, at de kan få brugsretten til den jord, de ønsker at dyrke.

Bekæmpelse af forureningen

Den måde, hvorpå storkapitalen udnytter den teknisk-videnskabelige revolution, skaber også i Danmark nye, alvorlige problemer for Befolkningen. Den nye teknik bliver bragt i anvendelse for at øge profitterne, uanset de skadelige virkninger det medfører for produkterne, menneskene og naturen. Forurening, støj og forgiftning ledsager således kapitalens udbytning i vor tid.

Sikring af menneskelige forhold på arbejdspladser såvel som i den daglige tilværelse bliver derfor en ny tilskyndelse til at få afgørende samfundsændringer gennemført. Skønt den væsentligste forurening stammer fra produktionen — og rensnings omkostningerne derfor er en del af produktionsomkostningerne — søger storkapitalen at skubbe omkostningerne over på det offentlige og at skjule sit store ansvar bag snak om "klasseløse problemer", "tekniske problemer" og "befolkningstilvækst-problemer". Blandt storkapitalens forslag til bekæmpelse af forurening er f. eks. opfordringerne til en kraftig reduktion af forbruget af materielle goder pr. indbygger og en begrænsning af fødsler. Disse forslag angriber ikke storkapitalens eneret til at beherske miljøets tilstand. Forslagenes gennemførelse vil kun i begrænset omfang sænke forureningens niveau, mens den ikke bringes til totalt ophør. Endvidere indebærer forslagene gennemførelse en alvorlig trussel mod den arbejdende befolknings levestandard.

Kommunisternes krav til bekæmpelse af forureningen har som mål at bringe forureningen til totalt ophør. Til gennemførelse af dette mål kræver vi en konsekvent lovgivning mod forurening, en lovgivning, der er i overensstemmelse med den arbejdende befolknings kvalitetskrav. Betalingen for en sådan lovgivning må pålægges dem, der forurener miljøet. Forurening af miljøet må i grove tilfælde medføre nationalisering af den pågældende virksomhed. I alle tilfælde må straffen for forurening være så stor, at det ikke kan betale sig at overtræde forureningsloven. En virkelig konsekvent og planmæssig beskyttelse kræver et socialistisk samfundssystem for at kunne gennemføres

En selvstændig dansk politik for fred og samarbejde mellem folkene

Danmark må holde op med at øde midler til et militær som ikke engang tjener til forsvar af landets, men kun af NATO's interesser.

Så længe et militær opretholdes, må det sikres et demokratisk grundlag og en demokratisk ledelse. Vi afviser på det bestemteste en hvervet hær. En effektiv beskyttelse af talsmændene, en ombudsmandsinstitution, kortere tjenestetid og en aflønning med bevarelse af eksisterende sociale goder må gennemføres.

Danmarks sikkerhed kan kun opnås med politiske midler: Udenrigspolitikken skal baseres på principperne om selvstændighed og neutralitet. NATO-pagten og den dansk-vesttyske militærkommando opsiges.

Medlemskabet af EF har pålagt Danmark juridiske bånd, der knytter det til en blok, hvis erklærede hensigt er gradvis at ophæve landets økonomiske og politiske suverænitet. Derved er Danmarks stilling alvorligt svækket. Regeringen må presses til at yde modstand mod ethvert skridt i retning af integrering under EF.

Danmark må tiltage sig ret til selvstændig handling. Herunder må ustabiliteten og modsætningerne i EF udnyttes, og folket må benytte sig af de givne erklæringer om, at selvstændige og udenrigspolitiske handlinger er mulige, eventuelt gennem traktatbrud. Målet må være at genvinde Danmarks suveræne handlefrihed.

— Danmark må trods selvskabte vanskeligheder udbygge alsidige økonomi-

ske forbindelser. Forbindelserne med den socialistiske verdens krisefrie marked har fået yderligere betydning efter bindingen til EF's kriserystede område. Trods de større EF-magters forsøg på at monopolisere disse forbindelser skal Danmark udnytte mulighederne gennem udviklingen af et fælleseuropæisk økonomisk samarbejde.

— Danmark må i den internationale politik, herunder i FN, aktivt gå ind for alle forslag og initiativer, som fremmer fred, afspænding og afrustning, og som retter sig mod aggression. Intet krav om at "tale med én stemme i EF" må forhindre en dansk fredspolitik. Vi må vende os mod en udvikling i retning af en Europahær. Kun ved på denne måde at højne sit internationale omdømme kan Danmark øve indflydelse.

— Danmark må vise solidaritet med imperialismens ofre, med folk og lande, som udsættes for imperialistisk aggression eller for fascistisk undertrykkelse.

Danmark må yde hjælp og støtte til frihedsbevægelserne i de koloniale og nykoloniale områder. Dansk U-lands-hjælp må ydes gennem samfundets institutioner og ikke overlades til private, profitjagende foretagender. Hjælpen må ydes, så den virkelig styrker udviklingslandenes uafhængighed og alsidige udvikling, og så den bliver en hjælp mod enhver form for imperialistisk udbytning.

— Danmark må afvise at lade sig bruge som EF's brohoved imod Norden. Det nordiske samarbejde må udvikles med henblik på at styrke Nordens selvstændighed og som faktor for fred og internationalt samarbejde.

— Det danske folk må vise solidaritet med det grønlandske folk. Under Danmarks herredømme har udbredelsen af kapitalistisk økonomi og af koncessioner til udenlandske monopoler brudt det grønlandske fællesskab og dets kulturgrundlag. Det har medført en klassesdeling, der før var ukendt i Grønland. Den grønlandske nation diskrimineres, sikring af det grønlandske sprog, uddannelse og beskæftigelse er forsømt. Grønlænderne er holdt uden for virkelig medbestemmelse og ansvar i deres eget land.

Det grønlandske folk må sikres et hjemmestyre, hvor det selv kan bestemme graden af sin tilknytning til Danmark. Det skal selv kunne fastlægge perspektiverne for Grønlands videre udvikling, for økonomi og erhvervsliv, for retsvæsen og socialvæsen, for byggeri, bosætning og uddannelse. Grønlændernes klare stilling mod medlemskab i EF må følges af dansk beslutning om at fritage dem for medlemskab. Den dansk-amerikanske aftale om amerikanske baser i Grønland må afvikles.

Kommunisterne henvender sig til alle, som søger og vil kæmpe for en bedre tilværelse for folket. Vi opfordrer til at samle kræfterne om overalt at virke for en sådan politik, rettet mod storkapitalen.

Det vil åbne vejen for en bedre fremtid i Danmark.

Når det arbejdende folk tilkæmper sig sådanne ændringer, vil det også være i stand til at samle sine kræfter om at vinde et samfund, hvor ikke enkeltes profitstræben, men tilfredsstillelsen af alles behov bliver den højeste lov — socialismens samfund.